

Fra idé til virkelighed

Børnehaver vil
være sin egen

Fra Selvejende til Privat

- DLO guider på vej

Rudolf Steiner børnehaver
håber at starte til oktober

BØRNELIV: Forbillede, efterligning og en fast rytme er de bærende principper

Private børnehaver
skal stille en
stor bankgaranti

Penge til privat børnehaver

NY LOV: Landsbyhaven begunstiges med 400.000 kommunale kroner

Privat børnehaver får tilskud

Børnehaver må give overskud

Firmaer vil
ikke drive
børnehaver

Hvis det ikke kan være anderledes...

Bliver overgang til "Privatinstitution" virkelig den eneste mulighed for selvejende daginstitutioner, der gerne vil værne om den nære og selvstændige institutionsløsning?

AF MORTEN KYST, SEKRETARIATSCHEF I DLO

Selvom de selvejende daginstitutioner pr. 1/10-2005 fik ret til egen administration og lovformeligt krav på et tilhørende administrationsbidrag – og selvom ministeren lovede os at etableringsretten for privatinstitutioner ville blive en god løftestang i forhold til at opretholde selvejende daginstitutioner med rimelige vilkår – så er det stadig trængselstider for mange selvejende daginstitutioner.

De selvejende er under pres i mange kommuner, hvor vanskelige budgetforhandlinger, harmonisering i kølvandet på kommunesammenlægninger, nye ledelsesstrukturer og øget kommunal opmærksomhed på formue- og vedtægtsforhold gør livet svært for mange selvejende. I gennemsnit er antallet af selvejende daginstitutioner indenfor det seneste par år faldet med én om ugen. – Og i de kommuner, hvor man spiller ud med en ny struktur med områdeledelse eller distriktsinstitutioner er i gennemsnit 25% af de selvejende daginstitutioner blevet kommunaliseret.

Det virker voldsomt – og er da også nærmest grotesk, for man vejrer ellers morgenluft, når man lytter til politikerne på Christiansborg, f.eks. i forbindelse med regeringens debat og temamøder i forbindelse med kvalitetsreformen, hvor omdrejningspunkter var øget konkurrence, brugerinddragelse og mere frihed til institutioner.

DLO, lokale institutioners bestyrelser og de øvrige paraplyorganisationer på området forsøger løbende ude i kommunerne at påvirke og forhandle med kommunerne i forhold til de selvejende daginstitutioners vilkår og eksistentielle rammer, ligesom vi på centralt hold forsøger at påvirke Folketinget, ministeren og andre centrale aktører.

Nogle bedre rammebetingelser i lovgivningen ville umiddelbart være den mest farbare vej, for der er intet der tyder på at kommunerne af egen drift kommer til hverken at elske eller respektere de selvejende daginstitutioner særlige og selvstændige status.

Problemet er bare, at lovgiverne ikke er kommet os til undsætning. En årsag til dette er måske, at det for efterhånden flere år siden – som et led i finanslovsforhandlingerne for 2007 – blev besluttet at iværksætte en undersøgelse af de selvejende daginstitutioners rammebetingelser. Lige siden er der ikke sket noget lovgivningsmæssigt i forhold til de selvejende – for nu må vi jo lige se, hvad undersøgelsen viser....Sagen er bare at den undersøgelse først lige er kommet i gang i sommeren 2010, og forventes færdig en gang i 2011. Alt i mens bliver der en selvejende mindre pr. uge – og i dette efterår er der samtidig sket en eksplosion i antallet af kommer, der – som regel affødt af økonomiske problemer – ønsker at indføre områdeledelse – eller Klyngeledelse, som man har valgt at kalde det i Københavns kommune.

Det er en udvikling, som formentlig vil få en del selvejende daginstitutioner til at overveje at omdanne sig til privatinstitutioner, og dermed opnå den maximale frihed og uafhængighed af kommunerne.

Det er godt nok hverken fagforeningernes eller kommunernes kop té. Kommunernes Landsforening har således i forhold til de mange nye privatinstitutioner givet udtryk for at sådanne privatinstitutioner giver problemer for kommunerne. De er nemlig svære at styre, og de kan gøre det vanskeligt for kommunerne at tilpasse kapaciteten. På den anden side er der også kommuner, som mener at de får et renere snit ved kun at operere med kommunale institutioner eller privatinstitutioner.

Men i den forbindelse burde KL og kommunerne reflektere over, hvorfor det er kommet dér til, at flere og flere selvejende daginstitutioners eneste "overlevelsesmulighed" er at blive omdannet til privatinstitution.

Kommunernes burde i langt højere grad anerkende de selvejende daginstitutioner og tilbyde disse nogle mere respektfulde samarbejdsrelationer og mere reel selvstændighed. Derved kunne disse

”privatiseringer” undgås. Fagforeningerne og medarbejderne kunne være sikre på automatisk overenskomstdækning og forældrene skulle ikke frygte pludselige forhøjelser af forældrebetalingen udover de 25 %.

Kommunerne bør altså i langt højere grad være opmærksomme på, at de med selvejende daginstitutioner både kan gøre plads for ”civilsamfundet” og samtidig have mulighed for overordnet sty-

ring og planlægning af området og sikring af velordnede forhold på området.

På en måde er det for ”fattigt”, hvis privatinstitution skal være den eneste overlevelsesmulighed for ikke-kommunale daginstitutioner. Men hvis det er tilfældet, handler det vel bare om at komme i gang med at konvertere de selvejende daginstitutioner om til ”Selvejende Privatinstitutioner”.

Fra Selvejende til Privat

– DLO guider på vej

En selvejende daginstitution kan som driftsgrundlag have en driftsoverenskomst/aftale med kommunen. Men den kan også bare have en godkendelse som Privatinstitution – og derved fortsætte med at være en non-profit daginstitution, der fungerer som en helt privat virksomhed, men med kommunalt driftstilskud og underlagt det kommunale tilsyn. For mange selvejende daginstitutioner vil en konvertering til ”Selvejende Privatinstitution” være den bedste, eller måske eneste, mulighed for at kunne fortsætte som en selvstændig daginstitution i lokalmiljøet.

Men hvilke processer skal man igennem, og hvad skal man huske, hvis man vil skifte status fra ”Selvejende til Privat”? Det giver denne guide en række bud på.

RESEARCH

Der findes en række dokumenter om lovgivning m.m., som det indledningsvist er tilrådeligt, at Bestyrelsen og Ledelsen læser igennem. Disse dokumenter og tekster kan findes på www.dlo.dk, hvor der også er link til BUPL, der har udarbejdet noget materiale om privatinstitutioner.

AFKLARING I INSTITUTIONEN

Medarbejderne og Bestyrelsen, og dennes evt. bagland bør diskutere og afklare holdningen til en række udfordringer og problemstillinger:

- Vil vi opkræve en højere forældrebetaling end de øvrige daginstitutioner?
- Er personalet indstillet på at der skiftes driftsgrundlag?
- Vil vi indgå overenskomst med de faglige organisationer?

- Har vi en bestyrelse, der kan levere et stykke professionelt arbejde?
- Hvilke samarbejdsrelationer forventer vi at få med kommunen?
- Har vi, eller kan vi skaffe, kunder – det vil sige børn - nok?

Følgende punkter kan være en hjælp til at få svar på spørgsmålene:

- Undersøg, hvordan personalet forholder sig til tanken om privat drift.
 - Sæt emnet på dagsordenen som et særskilt tema på et personalemøde.
 - Diskuter fordele og ulemper, lad alle komme til orde.
 - Lav efterfølgende en notesbog, der kan ligge i personalerummet, hvor alle kan skrive kommentarer til emnet, når det falder dem ind.
 - Har man nogle specielle ordninger for nogle af de ansatte (flex-job etc.)? Kan disse ordninger overføres?
- Undersøg, hvordan bestyrelsen forholder sig til tanken om privat drift.
 - Sæt emnet på dagsorden som et særskilt tema på et bestyrelsesmøde.
 - Diskuter fordele og ulemper, lad alle komme til orde.
 - Fremlæg personalets holdning til privatdrift. Medtag både de fordele og ulemper, der er kommet frem.
 - Skriv fordele og ulemper ned i et skema, - det vil hjælpe til at finde løsninger og svar.
 - Er der opbakning og engagement i bestyrelsen?
 - Skal bestyrelsens sammensætning og beslutningskompetence ændres ved privat drift?

- Kan man forsat rekruttere bestyrelsesmedlemmer, hvis der skal ydes en større indsats?
- Skal en del af bestyrelsen være "professionel" (d.v.s. besidde særlige faglige kompetencer)?
- Børn og forældresammensætning
- Hvordan er fordelingen mellem stærke og ressourcekrævende børn i området?
- Hvilke skoler søger børnene til?
- Søger mange børn i forvejen friskoler og/eller privatskoler?
- Hvad er årsagerne til at forældrene har valgt institutionen? (Det skal måske bruges i markedsføringsammenhæng og i beskrivelsen af værdigrundlag)
- Kender man årsagerne til at nogle forældre vælger institutionen fra? (Det er vigtigt at kende disse årsager, da et dårligt rygte har stor betydning for institutionens markedsføring)
- Har forældrene valgt institutionen på grund af placering eller på grund af et særligt værdigrundlag? (Kan have indflydelse på, hvor stort et opland, man kan nå ud til)

NETVÆRK

- Undersøg om der er andre institutioner i området, der er eller overvejer at blive private.
- Arranger eventuelt et møde med de andre institutioner.
- Overvej, hvad I kan få ud af at samarbejde.
- Skriv ned, hvilke punkter I eventuelt vil samarbejde om:
- Samarbejde og dialog med kommunen?
- Fælles PR?
- Indskrivning af børn?
- Fælles arrangementer?
- Personalesamarbejde/sparring?
- Ledelsessamarbejde?
- Find ud af om der er private institutioner andre steder i landet, som I eventuelt kan kontakte for at høre om, hvordan de har grebet processen an, og måske kan I aflægge dem besøg.

REGLER OG GODKENDELSESKRITERIER

En privatinstitution skal dokumentere, at den lever op til lovgivningen om dagtilbud. Det vil sige Dagtilbudslovens formålsbestemmelser, herunder kravet om pædagogiske læreplaner. Eksisterende dagtilbud bør nemt kunne anskueliggøre, at de lever op til dette.

Kommunerne skal have vedtaget og offentliggjort deres respekti-

ve godkendelseskriterier, og de bør fremgå af kommunens hjemmeside.

Kommunen må ikke stille skrapere krav til privatinstitutioner end til alle øvrige dagtilbud i kommunen. Kommunens krav skal være Lovlige, Saglige, Generelle og velunderbyggede. Det er godkendelseskriterierne, som ansøgeren bliver godkendt i forhold til, som privatinstitutionen løbende skal kunne leve op til. Kommunerne kan som udgangspunkt ikke løbende ændre på disse krav i forhold til allerede godkendte institutioner.

- Indhent Kommunens godkendelseskriterier og vurder, om I kan leve op til dem.
- Skal der foretages nogle ændringer i institutionen for at leve op til godkendelseskriterierne?
- Hvad kan institutionen gøre for at imødekomme godkendelseskriterierne?

ØKONOMI

Indtægter

Økonomien er selvsagt en afgørende del af grundlaget for at konvertere til Privatinstitution. Man bør tidligt i processen regne på, om det er muligt at få økonomien i institutionen til at hænge sammen. Indtægterne er følgende:

- Et kommunalt driftstilskud pr. indskrevet barn
- Et kommunalt bygningstilskud pr. indskrevet barn
- Et kommunalt administrationstilskud pr. indskrevet barn
- Forældrebetalingen (Som frit kan fastsættes af institutionen)

Man skal være opmærksom på, at både bygningstilskud og administrationstilskud ydes uafhængigt af institutionens faktiske udgifter på disse områder. Kommunens tilskudstakster skal være offentliggjort på kommunens hjemmeside og på www.brugerinformation.dk

Undersøg eventuelt mulighederne for øvrige indtægtskilder:

- Salg af pladser til rådighed for eksempelvis gæstelærere på undervisningsinstitutioner.
- Salg af pladser til virksomheder i området med særlige behov for eksempelvis åbningstider
- Mulighed for tilskud fra fonde eller sponsorer.
- Evt. salg af tilkøbsydelse.

Driftsudgifter

Der er særligt to områder, der har afgørende betydning:

- Personalenormeringen: Hvilke krav har kommunen fastsat i godkendelseskriterierne, og hvilke krav stiller "vi selv"?
- Hvad er vores udgift til bygninger / husleje ?

Bankgaranti

Kommunen kan i godkendelseskriterierne stille krav om en bankgaranti på op til tre måneders drift, og det har de fleste kommuner valgt at gøre. Denne økonomiske udfordring kan eventuelt overvindes ved:

- At et pengeinstitut finder den selvejende daginstitution kreditværdi og stiller den ønskede bankgaranti uden pantsikring.
- At banken stiller garanti med sikkerhed i den friværdi, privatinstitutionen evt. har i ejendommen
- At kommunen nedsætter sit krav til en garanti på en eller to måneder
- At garantien stilles i forhold til et meget lavt antal børn
- At forældre erlægger et indskud, når deres børn meldes ind, og at dette delvist bruges som garantium (evt. ved organisering som AMBA)
- At garanti stilles af private investorer

LOKALEFORHOLD

Indtægter

For at kende bygningsudgiften må man naturligvis vide i hvilke lokaler, institutionen skal være. Her skal man være opmærksom på:

- At privatinstitutionen skal leve op til de samme bygningskrav som alle andre former for dagtilbud (byggelev, arbejdsmiljølov etc.).
- At kommunen i sine godkendelseskriterier kan stille krav f.eks. om minimum antal kvadratmetre pr barn.
- Om man råder over de bygninger, men aktuelt bruger. Har man for eksempel krav på at fortsætte som lejer på de samme vilkår, eller skal lejekontrakten genforhandles?

Undersøg følgende i forhold til lokaler og udenomsarealer:

- Hvilken stand er lokalerne i?
- Bor institutionen til leje?
 - Vil man fortsat bo til leje?
 - Kan man fortsætte med at leje bygningerne?
 - Kan man eventuelt købe bygningerne?
 - Skal man eventuelt flytte i andre lokaler?
- Ejer institutionen selv bygningerne?
 - Hvor stor gæld er der i bygningerne?
 - Er der friværdi til at finansiere forbedringer i institutionen?
 - Er der mulighed for at optage lån i bygningerne?
 - Hvor kan man optage lån i bygningerne?

VI SKULLE VÆRE BLEVET PRIVAT BØRNEHAVE LANGT TIDLIGERE

Institutionsleder Bente Bjerre og Bestyrelsesformand Allan Johansen

I 1920 blev Maria Mikkelsens børnehaven etableret i Kolding, hvor den har ligget lige siden - og i stort set alle årene har børnehaven haft det godt med den selvejende status. Men for et par år siden ændrede billedet sig. Respekten for selvejet var gradvist forsvundet, og kommunen greb i stigende grad ind i den selvejende institutions selvbestemmelse og selvforvaltning. Det medførte, at Bestyrelsen besluttede at droppe driftsoverenskomsten og i stedet blive godkendt som "Selvejende Privat Børnehaven".

"Vi er private nu - og vi skulle have taget beslutningen for langt tid siden," siger Allan Johansen, der er formand for Maria Mikkelsens børnehaven i Kolding. Han står på billedet sammen med børnehavens leder, Bente Bjerre, der har været leder af børnehaven siden 1970, heraf de sidste 10 i "parløb" med Allan Johansen. De siger samstemmende til Børns Hverdag: "Vi opfordrer meget stærkt de selvejende institutioner til at overveje at blive private, for det giver den frihed, som vi gerne vil fungere under - og som jo burde kunne lade sig gøre, hvis blot kommunerne overholdt gældende lovgivning og respekterede vores status som selvejende."

PÆDAGOGIK

Der er visse krav til det pædagogiske indhold, som under alle omstændigheder skal kunne imødekommes:

- Dagtilbudslovens formålsbestemmelser
- Dagtilbudslovens krav om udarbejdelse af pædagogiske læreplaner
- Kommunalt vedtagne politikker, mål og målsætninger på området

Desuden bør en privatinstitution formulere sin pædagogik og sit indhold, så både kunder, kommune, medarbejdere og andre kan få en klar fornemmelse af hvilket (pædagogisk) grundlag institutionen hviler på. For eksisterende daginstitutioner vil disse ting formentlig allerede være på plads og forankret i virksomhedsplanen og i de pædagogiske læreplaner.

VÆRDIGRUNDLAG

Hvad hører med til et "stiftelsesgrundlag" eller et særligt værdigrundlag? Det kan eksempelvis dreje sig om:

- Fortrinsstilling for visse grupper af børn (Det kan eksempelvis være en virksomhedsbørnehave, hvor de ansattes børn har en fortrinsstilling frem for andre – eller en børnehave i en boligforening, med en fortrinsstilling for beboernes børn)
- Institutionens placering i lokalmiljøet
- En særlig pædagogisk linie eller en særlig "livsopfattelse"
- Et særligt organisatorisk eller ideologisk tilhørsforhold

Sådanne særlige kendetegn og vigtige dele af institutionens værdigrundlag, bør skinne igennem eller forankres i:

- Vedtægten
- De pædagogiske Læreplaner
- Virksomhedsplanen

Man bør overveje følgende i forbindelse med udarbejdelse af værdigrundlaget:

- Hvilke værdier og holdninger ønsker man at have fokus på?
- Hvad ønsker institutionen at være kendt for?
- Hvordan kan institutionen adskille sig fra øvrige institutioner i området?

Vedtægt

Der skal efter loven laves en vedtægt for en privatinstitution.:

Vedtægten bør bl.a. indeholde:

- Selskabsform. Bemærk: en selvejende institution kan godt drive en privatinstitution efter § 19, stk. 4 i Dagtilbudsloven
- Ledelsesforhold

- Fortrinsstilling for visse grupper
 - Optagelses- og udmeldelsesregler
 - Om institutionen er en profit tinstitution, og i givet fald hvilke formål overskuddet skal anvendes til (Dette er imidlertid irrelevant, når privatinstitutionen drives af en selvejende institution, der jo pr. definition er "non-profit")
 - Hvordan forældrene som minimum er sikret indflydelse svarende til forældreindflydelsen i selvejende daginstitutioner
 - Hvad der skal ske ved nedlæggelse af institutionen
- Langt de fleste af ovenstående punkter vil være beskrevet og altså allerede dækket ind af den selvejende daginstitutionens eksisterende vedtægt. Det bør dog afklares om der er behov for justeringer i institutionens gældende vedtægt. DLO er altid behjælpelig med en vurdering af dette – og et forslag til vedtægtsændringer.

Administration

Når man er en privat virksomhed, er der mange regler, administrative opgaver og mere eller mindre "juridiske" problemstillinger at forholde sig til. Og når en selvejende daginstitution med driftsoverenskomst konverterer til privatinstitution er det slut med at bruge kommunen som administrator (hvis dette hidtil har været tilfældet).

Administrationsopgaverne består blandt andet af følgende:

- Bogføring
- Lønudbetalinger
- Administration af forældrebetaling

Til disse opgaver kan der f.eks. hentes hjælp hos paraplyorganisationer. Se mere på www.dlo.dk

Personaleforhold

En privatinstitution er en privat virksomhed udenfor det kommunale forhandlingsområde, så der gælder

Som udgangspunkt ingen overenskomst for personalet. Især i de tilfælde, hvor eksisterende selvejende og puljeinstitutioner konverterer til privatinstitution, må det tilrådes, at den private institution indgår overenskomster med faglige organisationer. DLO har med BUPL aftalt en tiltrædelsesoverenskomst, som den enkelte privatinstitution kan tiltræde. Se mere på www.dlo.dk

Under alle omstændigheder er overgang til privat-status et ændret vilkår, der efter gældende regler skal varsles overfor såvel de enkelte medarbejdere som de faglige organisationer.

I forhold til personalet bør følgende afklares:

- Har man nogle specielle ordninger for nogle af de ansatte (flex-job etc.)?
- Kan disse ordninger overføres til den nye institutionsform?
- Hvad vil eventuelle ændrede åbningstider betyde for personaleforholdene?

Forsikringsforhold

Man skal naturligvis huske at tegne de nødvendige forsikringer. Det gælder både for selvejende og private daginstitutioner, og det drejer sig blandt andet om:

- Erhvervsansvarsforsikring
- Arbejdsgiverforsikring
- Forsikring af bygning og inventar
- Børneulykkesforsikring

ORIENTERING TIL FORÆLDRENE

Det er vigtigt at få orienteret forældrene til de børn, der går i institutionen, om de forandringer, der vil finde sted, når institutionen bliver privat. Det drejer sig blandt andet om følgende:

EGEN ADMINISTRATION

En Privatinstitution skal i sagens natur selv stå for bogføring, løn- og personaleadministration etc. En oplagt mulighed er at lave en aftale om en administrationsløsning med en af de regnskabsførende paraplyorganisationer, der er med i DLO. Se en oversigt over disse på side 23 eller på www.dlo.dk

DLO FØLGER UDVIKLINGEN

Der findes ikke nogen central registrering af Privatinstitutionerne i Danmark. DLO følger udviklingen så tæt som det kan lade sig gøre, og vi skønner at der p.t. (oktober 2010) eksisterer ca. 220 Privatinstitutioner med godkendelse i h.t. Dagtilbudslovens §19, stk. 4. Institutionerne har en meget varieret baggrund; Nogle er Selvejende (og enkelte Kommunale) der er konverteret. Andre er etableret i forbindelse med en Friskole, nogle har tidligere været puljeordninger, og nogle er startet helt fra bunden.

DLO OG BUPL HAR EN OVERENSKOMST KLAR

DLO har med BUPL aftalt en tiltrædelsesoverenskomst, som Privatinstitutioner, der er medlem af DLO kan vælge at tiltræde. Læs mere om denne mulighed, og se hele overenskomsten på www.dlo.dk

KAN DET LØBE RUNDT?

”Der er mange praktiske ting at tænke på, når man starter som op som privat. Først og fremmest skal man lægge budgetter og se, om det er realistisk at få institutionen til at løbe rundt. Som privat institution får man jo populært sagt et gennemsnit af de kommunale udgifter pr. barn.”, Paul Götttsche, Gurreparkens børnehøj i Helsingør

- Forældrebetalingen
- Værdigrundlag
- Vedtægter
- Indskrivning
- Bestyrelsesforhold

Det er en god idé at lave en informationsplan for orienteringen til forældrene. Det er vigtigt at de interne forhold er afklaret inden man orienterer forældrene. Forældrene bør orienteres om, at der er forandringer på vej, så de hører det fra institutionen. Orienteringen kan foregå via løbende orienteringsbreve og forældremøder.

MARKEDSFØRING/REKRUTTERING AF BØRN

Spørgsmålet om overlevelse handler dels om at levere et godt pædagogisk produkt og dels om synliggørelse. I den forbindelse bør man:

- Overveje i hvilken grad man vil markedsføre sig overfor – og satse på – børn/forældre fra andre kommuner
- Lave en hjemmeside
- Få institutionen omtalt i lokalpressen
- Forsøge at få kommunen til omtale privatinstitutionen på hjemmeside m.m.

ANSØGNING TIL KOMMUNEN

Når ovenstående punkter er blevet afklaret er man ved at være parat til at sende en ansøgning til kommunen. Det må anbefales at man laver en så udførlig ansøgning som muligt. Ansøgningen bør omfatte de ovennævnte forhold, der alligevel skal beskrives eller omfattes i en vedtægt. Nogle kommuner kræver at ansøgningen bliver indgivet på en særlig ansøgningsblanket. DLO er altid behjælpelig med udformningen af en ansøgning.

Se mere om
Privatinstitutioner på
www.dlo.dk

**Barn til barn
Massage**

Kurser for alle,
som arbejder med børn

i dagplejen, børnehaven, SFO'en (3 dage):
Silkeborg - 25.-26. oktober 2010 +
4. januar 2011.
Gentofte - 6.-8. november 2010

i skolen (1 dag):
Silkeborg - 7. december 2010

NORDLYS® tlf. 8681 1081 · www.nordlys.dk

www.silvanus.dk

Fagligt fundament

Erfarent medspil

Sikkert håndværk

23 31 43 33

Jørgen Lang Moesmand
skov- & landskabsingeniør

SILVANUS aps

... fra idé til legeplads siden 1998